



۸) آینه‌های ناگهان
۹) دستور زبان عشق
زبان ساده، فضای شفاف و تصاویر گویا از ویژگی‌های اصلی شعر قیصر امین‌پور است که به شعر او حالتی صمیمی و خودمانی می‌دهد:
«شعر امین‌پور بیشتر حرف و روایی است تا تصویری»
(ترابی، ۱۳۸۴: ۲۷)

امین‌پور مانند بسیاری از شاعران دفاع مقدس از منظری دیگر به عاشورا نگریسته است که در ادبیات گذشته ما سابقه ندارد. مفاهیم گم‌شده عاشورا همچون حماسه، پیام و عرفان نیز در سروده‌های گذشته عاشورایی همچون شعر این دوره یافت نمی‌شود.

در آثاری که قیصر امین‌پور به عنوان شاعری انقلابی از خود به جای گذاشته، اندیشه‌های عاشورایی نمود خاصی یافته‌اند و ما در این مقاله بر آنیم که این مضامین عالی را در حد امکان به نظاره بنشینیم.

مهم‌ترین محور اینار و فداکاری و عالی‌ترین تجلی شهادت نام مبارک حسین بن علی (ع) است که سرسلسله کاروان

کرامت و سایر جلوه‌های نورانی و آرمان‌خواه انسان است. کربلا نیز تبلور تمامی این جلوه‌های روحانی است که در سروده‌های شاعران انقلابی موج می‌زند.
از جمله این شاعران انقلابی که به شهادت آثارش از چهره‌های برتر ادبیات دفاع مقدس در زمینه جنگ و فرهنگ عاشورا بوده و بهترین و جامع‌ترین اثر در این زمینه از اوست، قیصر امین‌پور می‌باشد.

قیصر امین‌پور در دوم اردیبهشت‌ماه ۱۳۳۸ در گتوند، منطقه‌ای در محدوده دزفول، به دنیا آمد. او در سال ۱۳۷۶ موفق به اخذ مدرک دکترای ادبیات فارسی از دانشگاه تهران شد. آثاری که از قیصر انتشار یافته‌اند عبارت‌اند از:

- ۱) تنفس صبح
- ۲) در کوچه آفتاب
- ۳) طوفان در پرانتز
- ۴) منظومه ظهر روز دهم
- ۵) مثل چشمه، مثل رود
- ۶) بی بال پریدن
- ۷) به قول پرستو

کدام با خون سرخ قاب گرفته شده‌اند:
«قلم از غم دلی بی تاب دارد
که این تصویر از خون قاب دارد»

**گلوئی تشنه خون خدا را
لب تیغی دریغا آب دارد»**
(در کوچه آفتاب، ۱۳۷۴: ۹۱)

ویژگی‌ها و برتری‌های امام حسین تمامی ندارد و به کوری چشم شیطان، منزلت والای آن حضرت پیوسته باید گفته شود و نیز ظلم و ستمی که بر او و خاندانش رفت، باید یادآوری شود تا معلوم گردد منافقان و بدخواهان با اهل بیت پیامبر چه کرده‌اند. تا معلوم گردد شراره‌های شوم و خانمان‌سوز توطئه‌پذیری چگونه ضمیر رسول خدا و خاندان او را به آتش کشیده است. امین‌پور در سروده زیر شهادت امام حسین و حادثه عاشورا و بازگشت ذوالجناح را بدون سوار - با زین و یال خونین - این‌گونه به تصویر می‌کشد:

«این خاک به خون عاشقان آذین است
این است در این قبیله آیین، این است

زین روست که بی سوار برمی‌گردد
اسب تو که زین و یال آن خونین است»
(در کوچه آفتاب، ۱۳۷۴: ۲۲)

در صحنه عاشورا گوهر تابناک ایمان، یعنی امام حسین (ع)، آن چنان در آتش ابتلای الهی ذوب شد که سرانجام جان عزیزش غرق در محبوب و فانی در عشق گردید و ثارالله لقب یافت.

«این ثار حسین است نه مولود خمین
این یار محمد(ص) است و سردار حنین

این قصه ناب نام‌کر حافظ!
تکرار حسین است حسین است حسین»
(در کوچه آفتاب، ۱۳۷۴: ۲۳)

از نظر شاعران عصر انقلاب حادثه عاشورا نجوای جنون است. انگیزه‌های که رزمندگان و مجاهدان شجاع عصر ما را به جبهه‌های شرف و حماسه کشاند و آنان را دیوانه و شیدا رها کرد، محبت و عشق حسین (ع) و یاران او بود.

«حسین تربیت‌یافته مدرسه نبوی و علوی است و استقامت و پایداری را در عمل پیامبر اکرم(ص) و امیر مؤمنان آموخته است و رهروان خود را بدان تربیت می‌کند.»
(دلشاد تهرانی، ۱۳۷۹: ۱۴۵)

دنباله مطلب در وبگاه نشریه

عشق و قافله سالار شهیدان و الهام‌بخش تمامی قیام‌های شیعی و حق‌طلبانه در طول تاریخ است. نام حسین همواره بر تارک آزادی و عدالت‌خواهی و سازش‌ناپذیری تاریخ می‌درخشد و فروغ تابناکش روشنی‌دهنده و الهام‌بخش شعر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس است. سرایندگان شعر دفاع مقدس نیز عظمتی را که در نام حسین (ع) جاری است، در حماسه‌های خویش به تصویر کشیده‌اند.

امین‌پور در شعری با عنوان «نی‌نامه» از قرار گرفتن سر مبارک امام حسین بر روی نیزه‌ها و قرآن خواندن آن حضرت و کاروان اسرا که همراه این سر حرکت می‌کرده‌اند، سخن گفته است. او در چکامه نی‌نامه پس از ذکر مقدمه‌ای درباره نوای آتشین نی و اینکه ناله جان‌سوز نی دوی هر دل تنگ و بیانگر غم دیرینه غربت است، اشاراتی لطیف به سخن گفتن سر امام حسین بر بالای نی دارد و تأکید می‌کند که سخن گفتن و شکر فشاندن از این نی شگفت نیست و معتقد است که اگر نی پرده‌ای دیگر بنوازد، آتش در نیستان خواهد زد:

«سرس بر نی، تنش در قعر گودال
ادب را گه الف گردید که دال

سری بر نیزه ای منزل به منزل
به همراهش هزاران کاروان دل

به روی نیزه و شیرین‌زبانی!
عجب نبود ز نی شکرفشانی

سزد گر چشم‌ها در خون نشیند
چو دریا را به روی نیزه بیند

شگفتا بی سر و سامانی عشق!
به روی نیزه سرگردانی عشق!
(آینه‌های ناگهان، ۱۳۸۸: ۱۶۷-۱۶۶)

امام عاشورا جلوه‌گاه همه مظلومیت‌ها، عظمت‌ها و شهادت‌ها و در یک کلام آیین عاشورا است و در سیمای او ۷۲ صحابی پاکباز را نیز می‌توان یافت. ابوالفضل العباس، اکبر، قاسم، اصغر و همه و همه در او خلاصه می‌شوند. به همین دلیل نام حسین، نام عاشورا و نام همه است. در جبهه نیز همه چیز می‌توانست تداعی نام حسین (ع) باشد: تشنگی، شهادت، مظلومیت، پدر، عبادت و عشق، و تنها آرزوی رزمندگان پاکبازی در راه حسین و دفاع از آرمان‌های او بود. به طوری که به گفته شاعر قلم در تصویر این مفاهیم «تشنگی و آب»، «خون و تیغ» تاب نمی‌آورد و این بی‌تابی ناشی از صحنه‌های جان‌سوزی است که هر

از نظر شاعران عصر انقلاب حادثه عاشورا نجوای جنون است. انگیزه‌های که رزمندگان و مجاهدان شجاع عصر ما را به جبهه‌های شرف و حماسه کشاند و آنان را دیوانه و شیدا رها کرد، محبت و عشق حسین (ع) و یاران او بود

نشریه آموزش
شماره ۱۳۸۲